

Anlıyorsunuz değil mi?

"Bir dakika, bir dakika... Hemen gide-
mezsiniz öyle." dedi ve peŝi sıra içeri-
ye, fotoğrafların arasına sürükledi bi-
zi. Kayıt cihazının kapanmış olmasının
rahatlığıyla devraldı soru sorma işini.
En çok hangi fotoğrafı sevmiştik; han-
gi fotoğraf tüylerimizi diken diken et-
miş ya da kalbimize dokunmuştu; ara-
larında tahammül edilemez ya da hü-
zünlü bulduklarımız var mıydı? İrili
ufaklı, renkli renksiz bir sürü görüntü
arasında rolleri değişmiş vaziyette ka-
lakaldık. Kalbimize dokunan niyetine
Etiyopya serisindeki çocukların bakış-
larını seçtik ve dinledik sebebini: "Ço-
cukların gözleri ne diyor biliyor musu-
nuz? 'Siz beyazsınız ve düşmansınız.
Lütfen bize zarar vermeyin.' Kulakları-
nız sesi duymuyor, duysa da anlamı-
yor ama yüreğiniz biliyor söylenenleri
ve üzüyor kendiliğinden."

Galeri Elipsis'te 12 Mayıs'ta sona
eren sergisi için İstanbul'a gelen İs-
panyol fotoğrafçı **Isabel Munoz**, fo-
toğraflarındaki hikâyeleri, galeriye yo-
lu düşen herkesle konuşmak ve pay-
laşmak istiyor. "Fotoğrafta en
önemli şey ne sizin için?" diye sor-
duğumuzda kısaca "Her şey"; uzunca
"Film gibi; iyi bir film için senaryonun,
yönetmenin ve oyuncuların iyi olması
gerekir ya, fotoğrafta da öyle. Benim
için bir de üstüne fotoğraf, basıldığı
zaman değil onu diğer insanlarla pay-
laştığım zaman bitiyor." cevabını al-
mıştık. "Küçükken büyükannemden
bir sürü hikâye dinlerdim. Ona benze-
tiyorum şimdi kendimi. Ben de deęi-
şik kültürlerin, insanların ve bedenle-
rin öykülerini anlatıyorum." diyen sa-
natçı, biri ona ne iş yapıyorsun diye
sorduğunda bile fotoğrafçı ya da sa-

natçı yerine 'hikâye anlatıcısıyım' di-
yormuş.

Küçük Retrospektif

Sıradan ama farklı, çıplak ama örtülü,
renkli ama siyah beyaz, hareketli ama
donmuş, heyecanlı ama dingin 24 fo-
toğraftan oluşan serginin başlığı
'Retrospektif'. Munoz'u dünyaya ta-
nıtın Tango, Küba, Burkina, Capoeira,
Etiyopya, Oryantal ve Kamboçya
serilerinin fotoğraflarından oluşan
seçki; sanatçının Madrid, Paris ve San
Sebastian'da açılan 125 fotoğraflık
retrospektifinin küçük bir parçası. Fo-
toğrafların çoğu siyah beyaz. Az
renkli olanlarda da siyah beyaz izleni-
mi var. İnsan bedeninin merkezde ol-
duğu her bir kare ince ince kurgulan-
mış ve işlenmiş. Tek bir hareketin ya-
kalanabilmesi için belki de defalarca
tekrar edilmiş. Çıplaklık epey... Ama
gördüğümüz çıplak bir bedenden çok
daha fazla. Çünkü her birinde bir hi-
kâye gizli.

İki kez World Press Photo Ödülü alan
sanatçı, en çok Burkina serisindeki ya-
kın plan bir soyutlamanın anlattığı hi-
kâyeyi seviyor. Farklı kimselerin farklı
şeyler görüp hissedebileceği fotoğraf-
ta o; kalp şeklini, sevgi ve tutkuyu gö-
rüyor. Siyahî bir kadının dudakların-
dan ibaret fotoğraf için "Az çoktur."
diyen sanatçı, İran'da deprem sonra-
sında yıkık bir duvara not bırakan ka-
dını da bir o kadar önemsiyor. "Bellek
önemli benim için. Çok çabuk unutu-
yoruz her şeyi. Büyük ülkeler kendile-
rinden büyük sözler veriyorlar ama
hiçbir zaman tutmuyorlar onları." di-
yen sanatçı, beden ve dans yoluyla in-
sanı ve hayatı konuştuğunu söylü-
yor. "Beden bizim ne olduğumuzu
anlatan bir kitap. Çıplakken daha çok
kendimiz oluyoruz." diyor ve ekliyor
Munoz: "Fotoğraflarımın tensel bir

Fotoğraf: © Isabel Munoz

etkisi var ama erotik değiller. Erotizm ne ayrıca? Muhtemelen size ve bana göre farklı şeyler. Başka kültürlerde de bambaşka şeyler.”

Sıradan görüntüler sayılabilecek kimi fotoğraflarındaki tensel etkiyi baskı tekniğine bağlıyor sanatçı. Yüzyıl başında çok kullanılan ama artık pahalı olduğu ve sonuç vermesi uzun sürdüğü için tercih edilmeyen bir teknik kullanıyor Munoz. Platinum baskı tekniği. Fotoğraflarını kendisi basan sanatçı, renkli karelerde de aynı yöntemi tercih ediyor. Renklendiriciyi pigment baskıyla elde edip negatifle birleştiriyor ve siyah beyazmış gibi duran renkli görüntüler elde ediyor.

Kelimeler Yetmeyince...

“Fotoğraf bir sanat eseri mi yoksa bir belge mi?” dediğimizde cevabını kendi verdiği bir soruyla karşılık veriyor bize 1951 doğumlu sanatçı: “Sanat ne? Bence yüreğinizi koyarak yaptığınız şeyleri başkalarıyla paylaşmak. Eğer fotoğraf bir belge olarak beni etkiliyorsa, aynı zamanda bir sanat eseridir de. Ama eğer sadece mükemmel bir baskı görüyorsam ve üzerimde hiç bir etkisi yoksa bir önemi de yok. 21. yüzyıl zaten görüntüler yüzyılı. Her gün bir sürü görüntü tüketiyoruz. Bir fotoğraf ancak söyledikleri ve hissettirdikleriyle sıyrılabilir diğerleri arasından.

Konuşurken sık sık gayri ihtiyari bir hareketle elini göğsüne götüren sanatçı, ana dilini kullanmıyor olmasından değil, içinden geçenleri kelimelere indirgeme telaşından ‘Anlıyorsunuz değil mi?’ diye yineliyor sürekli. Anladığımız şu ki, Munoz, görüntüyle izleyici arasında kelimelerin anlatmayı beceremeyeceği bir bağ kurmaya çalışıyor. Görüntüyle göz arasına giren her şeyi bertaraf

ediyor hatta. Orhan Pamuk’un ‘Yeni Hayat’ta detaylıca anlattığı Büyük Kumpas’a hiç bulaşmıyor yani. Şöyle ki: “... O zamanlar zaman zaman, kaza kaza, hayat da hayat. Bu mutluluktan ve şeytani mutsuz etti ve o da şeytandır, Büyük Kumpas’ı başlattı. Bir adam Büyük Kumpas’ın piyonu, Gutenberg... Çoğalttı kelimeleri ve ipini koparan, kelimeler, kelimeler, kelimeler boncuklar gibi dört bir yana dağıldılar... Böylece bir zamanlar etle kemik gibi olan söz ile eşya birbirlerine sırt döndüler. Böylece, gece ay ışığında, zaman nedir, diye bize sorulduğunda, hayat nedir, keder nedir, kader nedir, acı nedir diye sorulduğunda, bir zamanlar yüreğimizle bildiğimiz bütün cevapları, imtihan gecesini uykusuz geçiren ezberci öğrenci gibi birbirine karıştırdık.”

Isabel Munoz’un 7 Mart- 12 Mayıs tarihlerinde Galeri Elipsis’te gerçekleşen ‘Retrospektif’ başlıklı sergisinde; bir zamanlar yüreğimizle bildiğimiz o cevapların kimilerini bulduk işte... **PD**

